

ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО

Навчально-науковий інститут педагогіки, психології,
підготовки фахівців вищої кваліфікації

Кафедра психології та соціальної роботи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи

доц. Гусев С.О.

2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ ЖИТТЄВОГО ВИБОРУ ОСОБИСТОСТІ

підготовки _____ Доктора філософії _____
(назва ступеня вищої освіти)
галузі знань _____ 03 Гуманітарні науки _____
(шифр і назва галузі знань)
спеціальності _____ 032 Історія та археологія _____
(код і назва спеціальності)
Освітньо-наукова програма _____ Історія та археологія _____

Робоча програма з дисципліни «**Психологія життєвого вибору особистості**» для підготовки доктора філософії за спеціальністю **032 Історія та археологія**.
Мова навчання **українська**.

« 27 » серпня 2021 р. 19 с.

РОЗРОБНИКИ: Клибанівська Тетяна Миколаївна - кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології та соціальної роботи Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології та соціальної роботи.

Протокол від «27» серпня 2021 р. № 1

Завідувач кафедри проф. Паламарчук О. М.

« 27 » серпня 2021 р.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії Навчально-наукового інституту педагогіки, психології, підготовки фахівців вищої кваліфікації

Протокол від « 27 » 08 2021 р. № 1

Голова НМК Волошина О. В.
(підпис)

« 27 » серпня 2021 р.

Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів – 4,0	галузь знань 03 Гуманітарні науки	Вибіркова	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Індивідуальне науково-дослідне завдання	Спеціальність 032 Історія та археологія	Рік підготовки	Рік підготовки
		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 120	Освітньо-наукова програма «Історія та археологія»	Семестр	Семестр
		2-й	2-й
Тижневих годин для денної форми навчання: <i>аудиторних – 2,0 год.</i> <i>самостійної роботи студента – 4 год.</i>	Ступінь вищої освіти доктор філософії	10 год.	4 год.
		Практичні заняття	Практичні заняття
		20 год.	6 год.
		Лабораторні роботи	Лабораторні роботи
		-	-
		Індивідуальні заняття	Індивідуальні заняття
		Самостійна робота	Самостійна робота
		60 год.	80 год.
Вид контролю: залік	Вид контролю: залік		

ПРИМІТКА:

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи % становить:
 для денної форми навчання – 33 % :67%
 для заочної форми навчання – 11 %:89%

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія життєвого вибору особистості» є ознайомлення здобувачів освіти зі способами конструктивного розв'язання кризових ситуацій, можливостями життєвого вибору, що задає горизонти прогнозування і сприяє трансформації смислів, вивчення закономірностей функціонування життєвих домагань як механізму самореалізації, дослідження чинників постановки життєвих завдань, завдяки яким домагання реалізуються.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Психологія життєвого вибору особистості» є дослідження процесу творення особистістю самої себе, свого життєвого шляху; розроблення теоретико-методологічних засад вивчення соціально-психологічних практик як способів особистісного життєконструювання; визначення репертуару асоціальних практик проблемної молоді, їх функцій у молодіжних субкультурах та розроблення технологічного комплексу трансформації асоціальних практик у просоціальні; визначення функцій практик керування ризиками та побудові моделі оптимізації стабілізаційних ресурсів особистості; вивчення соціально-психологічних практик конструювання партнерських і подружніх стосунків та дослідження способів їх оптимізації; побудова типології комунікативних інтернет-практик та визначення способів їх оптимізації.

2.3. Компетентності

2.3.1. Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної, у тому числі дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних психологічних знань та професійної психологічної практики

2.3.2. Загальні компетентності:

ЗК 1. Уміння управляти, формулювати й вирішувати проблеми .

ЗК 2. Здатність до самоменеджменту, планування і розв'язування задач власного професійного і особистісного зростання.

ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) під час вирішення дослідницьких і практичних задач, у тому числі у міждисциплінарних галузях.

2.3.3. Фахові компетентності:

СК 1. Здатність самостійно збирати, опрацьовувати, узагальнювати та всебічно аналізувати психологічну інформацію.

СК 2. Здатність самостійно розробляти психологічні моделі, здійснювати їх верифікацію.

СК 3. Здатність адаптуватися до нових ситуацій, переоцінювати накопичений досвід, аналізувати свої професійні можливості, проявляти професійну мобільність.

СК 4. Здатність саморозвиватися та самовдосконалюватися протягом життя, оцінювати рівень власної фахової компетенції та підвищувати професійну кваліфікацію.

2.4. Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати методи науково-дослідної діяльності, методи генерування нових ідей під час розв'язання дослідницьких і практичних завдань у обраній та суміжних галузях, методи критичного аналізу й оцінки сучасних наукових досягнень.

ПРН 2. Знати та розуміти основні норми, прийняті науковою спільнотою, з урахуванням міжнародного досвіду спілкування; здійснювати особистісний вибір в морально-ціннісних ситуаціях, що виникають у професійній діяльності.

ПРН 3. Виявляти гнучкість під час застосування сучасних технологій у процесі надання психологічної допомоги різним віковим групам.

ПРН 4. Здатність у викладацькій та практичній психологічній діяльності дотримуватися норм професійної етики, принципів і процедур академічної доброчесності, прийнятих науковою спільнотою; виявляти лідерські якості, готовність до конструктивності і співпраці в командній роботі, будувати професійні стосунки на принципах поваги, міжкультурної толерантності.

ПРН 5. Здатність до особистісної та професійної рефлексії, автономності, ініціативності, проявів високої мотивації до фахового зростання, свідомої побудови власної освітньої траєкторії, професійної мобільності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин, 4,0 кредити ECTS.

Форма підсумкового (семестрового) контролю навчання - залік

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні засади психології здійснення життєвого вибору особистості.

Тема 1. Соціально-психологічні практики конструювання життєвого шляху особистості

Розкриття проблеми життєвого вибору особистості у фізіології функціонування мозку, у філософії та психології.

Теоретико-методологічні підходи до життєтворення як практикування. Модель соціально-психологічних практик життєтворення особистості. Життєві шляхи особистості: напрями моделювання процесуальності. Способи оптимізації практик особистісного автобіографування.

Тема 2. Теорії прийняття рішень та здійснення вибору.

Теорія розумової дії. Теорія планової поведінки. Теорія очікуваної користі та вигоди. Парадокс Аллаїса. Парадокс Еллсберга. Описові моделі прийняття рішень. Теорія перспективи. Вибір з багатьма параметрами.

Тема 3. Психологія процесу переробки інформації та здійснення вибору.

Адаптивна структура прийняття рішень. Використання різних стратегій здійснення вибору. Фактори, які впливають на здійснення вибору. Роль емоцій та афектів у процесі прийняття рішень. Індивідуально-психологічні

властивості у здійсненні вибору. Дуалістичні процеси мислення. Когнітивний дисонанс. Стратегії прийняття рішень у наукових дослідженнях.

Тема 4. Прийняття рішення та здійснення життєвого вибору в умовах невизначеності та ризику.

Психологія ситуацій невизначеності. Взаємозв'язок ризику та невизначеності. Готовність до ризику та гнучкість поведінки. Відкритість до нового досвіду у феноменологічних напрямках психотерапії. Когнітивно-поведінкові техніки формування відкритості до нового досвіду. Фреймінг. Мотивація уникнення невдач та досягнення успіху. Процес структурування рішень.

Розділ 2. Психологія здійснення вибору в системі способів особистісного життєконструювання.

Тема 5. Керування ризиками як фактор життєтворення особистості.

Проблема керування ризиками: реалії соціального простору. Мінімізація ризиків, соціально-психологічна безпека та стабільність особистості. Соціально-психологічні практики стабілізації життєвого простору особистості. Способи оптимізації стабілізаційних практик особистості. Зустріч зі смертю як технологія життєтворення особистості. Психологічний ресурс страху смерті: від деструкції до можливості конструювання. Способи взаємодії людини зі страхом смерті. Практики інтеграції страху смерті у військових та цивільних громадян.

Тема 6. Специфікація ситуацій здійснення життєвого вибору: індивідуальний та груповий контекст.

Прийняття рішення чи здійснення вибору від імені іншого. Компетенція та закон. Дослідження батьківського прийняття рішень. Дослідження прийняття сурогатних рішень. Спільне прийняття рішень. Прийняття рішень у групі. Прийняття рішень у близьких міжособистісних стосунках. Прийняття рішень в інтимних стосунках/в парі.

Тема 7. Жіночі практики конструювання партнерських стосунків.

Жіночі практики як актуальний запит практичної психології. Жіночі практики в патріархальному дискурсі. Партнерські стосунки: від пошуку ідеалу до здорових відносин. Особливості диспозицій жіночого габітусу на ниві партнерських стосунків. Типи жіночих практик конструювання партнерських стосунків у контексті глобалізації. Тренінгова програма оптимізації жіночих практик конструювання партнерських стосунків

Тема 8. Життєтворення особистості в сімейній сфері: практики побудови сім'ї.

Наративні практики в подружньому життєтворенні молодих сімей. Сімейний наратив як практика конструювання подружніх стосунків. Способи оптимізації наративних практик: від повсякденних до трансформаційних. Як наративні практики сприяють оптимізації взаємин у молодих сім'ях. Складові процесу побудови особистістю власного сімейного простору. Основні принципи успішного "практикування" сімейного життя. Традиційна і сучасна сім'я. Оптимізація "сім'єтворення" в наративній парадигмі. Модель психологічної роботи, спрямованої на підвищення екологічності та діалогічності в побудові сімейного простору.

Тема 9. Асоціальні практики здійснення життєвого вибору в середовищі проблемної молоді. Стабілізаційні ресурси особистості.

Соціально-психологічні практики життєтворення особистості в субкультурах проблемної молоді. Субкультури проблемної молоді: пошуки себе. Репертуар та основні характеристики асоціальних практик життєконструювання проблемної молоді. Можливості трансформації асоціальних практик життєконструювання проблемної молоді в практики просоціальні. Технології оптимізації просоціальних практик життєконструювання особистості в субкультурах проблемної молоді.

Соціальні інтернет-сервіси – новий вимір життєтворення особистості. Соціальні інтернет-сервіси як новий вимір життєтворення особистості. Комунікативні інтернет-практики користувачів медіапростору.

Практики плейбек-театру як способу особистісного життєконструювання. Плейбек-театр як комплекс практик театралізації. Плейбек-театр як практика театралізації наративу. Психотерапевтичні ефекти плейбек-театру в контексті оптимізації життєтворення особистості.

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви розділів і тем	Кількість годин										
	Денна форма					Заочна форма					
	усього	у тому числі				усього	у тому числі				
		ЛК	ПЗ	ЛЗ	ІНД		С.Р.	ЛК	ПЗ	ІНД	С.Р.
Розділ 1. Теоретичні засади психології здійснення життєвого вибору особистості											
Тема 1. Соціально-психологічні практики конструювання життєвого шляху особистості	10	2	2			6	10	1			9
Тема 2. Теорії прийняття рішень та здійснення вибору.	10	2	2			6	10	1			9

Тема 3. Психологія процесу переробки інформації та здійснення вибору.	9		2			7	10		1		9
Тема 4. Прийняття рішення та здійснення життєвого вибору в умовах невизначеності та ризику.	10		4			6	10		1		9
Разом за розділом 1	39	4	10			25	40	2	2		36
Розділ 2. Психологія здійснення вибору в системі способів особистісного життє-конструювання											
Тема 5. Керування ризиками як фактор життєтворення особистості.	11	2	2			7	10	1	1		8
Тема 6. Специфікація ситуацій здійснення життєвого вибору: індивідуальний та груповий контекст.	11	2	2			7	10	1			9
Тема 7. Жіночі практики конструювання партнерських стосунків.	11	2	2			7	10		1		9
Тема 8. Життєтворення особистості в сімейній сфері: практики побудови сім'ї.	9		2			7	10		1		9
Тема 9. Асоціальні практики здійснення життєвого вибору в середовищі проблемної молоді. Стабілізаційні ресурси особистості.	9		2			7	10		1		9
Разом за розділом 2	51	6	10			35	50	2	4		44
УСЬОГО ГОДИН	90	10	20			60	90	4	6		80

5. Теми практичних занять

№	Назви теми	Кількість годин
---	------------	-----------------

з/п		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Соціально-психологічні практики конструювання життєвого шляху особистості	2	
2	Теорії прийняття рішень та здійснення вибору.	2	
3	Психологія процесу переробки інформації та здійснення вибору.	2	1
4	Прийняття рішення та здійснення життєвого вибору в умовах невизначеності та ризику.	4	1
5	Керування ризиками як фактор життєтворення особистості.	2	1
6	Специфікація ситуацій здійснення життєвого вибору: індивідуальний та груповий контекст.	2	
7	Жіночі практики конструювання партнерських стосунків.	2	1
8	Життєтворення особистості в сімейній сфері: практики побудови сім'ї.	2	1
9	Асоціальні практики здійснення життєвого вибору в середовищі проблемної молоді. Стабілізаційні ресурси особистості.	2	1
	УСЬОГО ГОДИН	20	6

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом

7. Теми індивідуальних занять (не передбачено)

Не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назви теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Соціально-психологічні практики конструювання життєвого шляху особистості	6	9
2	Життєтворення особистості в сімейній сфері: практики побудови сім'ї	6	9
3	Наративні практики в подружньому життєтворенні молодих сімей.	7	9
4	Жіночі практики конструювання партнерських стосунків.	6	9
5	Соціально-психологічні практики життєтворення особистості в субкультурах проблемної молоді.	7	8
6	Керування ризиками як фактор життєтворення особистості.	7	9

7	Зустріч зі смертю як технологія життєтворення особистості.	7	9
8	Соціальні інтернет-сервіси – новий вимір життєтворення особистості.	7	9
9	Асоціальні практики здійснення життєвого вибору в середовищі проблемної молоді. Стабілізаційні ресурси особистості	7	9
	УСЬОГО ГОДИН	60	80

9. Індивідуальні завдання

Для здобувачів вищої освіти пропонується виконати одне навчально-дослідне завдання (написання реферату). Написання даної роботи передбачає, що здобувачі досліджують не лише теоретичні аспекти, а й проводять власне психологічне аналітичне дослідження, використовуючи наявні в них знання. Обсяг - 6-7 сторінок рукопису (або друкованого тексту), план, вступ - 1 сторінка, теоретичний огляд теми (використовуючи методи дослідження документів та біографічний) - 2 сторінки, результати психологічного дослідження та аналізу з наданням експертного психологічного висновку - 2-3 сторінки, список літератури (не менше 3 джерел). Максимальний бал - 5.

Орієнтовна проблематика навчально-дослідного завдання.

1. Актуальність проблеми життєвого вибору особистості.
2. Життєвий шлях особистості: психологічний вимір.
3. Поняття життєвої перспективи людини.
4. Життєтворчість як специфічний вид активності особистості.
5. Вікові особливості акмеперіоду з позицій формування життєвих перспектив особистості.
6. Передумови (психологічна готовність) для створення життєвих перспектив у юнацькому віці.
7. Визначення структури життєвих перспектив і механізмів їх формування та реалізації у понятійному просторі життєтворчої активності особистості.
8. Феномен свободи в культурній самореалізації особистості.
9. Життєві завдання особистості в інтерперсональному контексті.
10. Час людського життя.
11. Розвиток як спосіб світобудови.
12. Кризь статево-вікові обмеження.
13. Ставлення до себе: еволюційні аналогії
14. Позитивний і негативний особистісний потенціал
15. Вікова динаміка особистісних дисгармоній.
16. Життєва некомпетентність як наслідок психотравмування.
17. Життєва криза – втеча із тенет повсякденності.
18. Особистість – людина, що вибирає.
19. Історичні погляди на життєвий простір особистості.

20. Саморух життєвого світу в індивідуальній та загальнолюдській історії.

21. Типи ставлення до кризової ситуації

22. Стадії кризи та можливості індивідуального контролю

23. Техніки життя у складних умовах.

24. Природа життєвого вибору.

25. Способи інтерпретації буденного досвіду

26. Вікова динаміка здатності вибирати

27. Як покращити здатність до вибору

28. Вибір як екстрене підвищення відповідальності

29. Структурні компоненти вибору та його етапи

30. Критерії готовності і спроможності вибирати.

10. Методи та технології навчання

Навчальний процес передбачає засвоєння здобувачами основного програмного матеріалу з дисципліни «Психологія життєвого вибору особистості» на лекційних, практичних заняттях, під час самостійної роботи. Лекційні та практичні заняття зорієнтовані на засвоєння основних теоретичних проблем життєвого вибору, які вивчаються у кожному розділі. У процесі навчання використовуються традиційні (лекція, бесіда, пояснення, підготовка до практичного заняття, самостійна робота), інноваційні (дискусія, перевернуте навчання, контекстне навчання, проблемне навчання, застосування ІКТ для презентації й опрацювання навчального матеріалу, кейс-метод, інтелект-карти, метод проектів, ігрове моделювання).

Пояснювально-ілюстративний метод – реалізовується на лекціях у формі розповіді чи пояснення значного за обсягу теоретичного матеріалу, він допомагає полегшити розуміння складної навчальної інформації, систематизувати її.

Метод проблемного викладу навчального матеріалу – реалізується за рахунок створення проблемних ситуацій, надання допомоги здобувачам у їхньому аналізі з подальшим спільним розв'язанням поставлених завдань.

Дослідницький метод дозволяє залучити аспірантів до самостійного розв'язання завдань наукового характеру.

В освітньому процесі використовуються наступні інтерактивні форми проведення практичних занять:

– кейс-метод – здобувачам надаються складні ситуації, вони повинні їх інтерпретувати, виявити проблему, опрацювати теоретичну інформацію згідно виявленої проблеми, надати практичні рекомендації;

– ситуаційні задачі;

– рольові ігри;

– робота в малих групах.

– робота з навчально-методичною літературою, науковими джерелами і електронними ресурсами (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);

У рамках означених технологій основними методами навчання є: проблемне навчання, дослідницький метод, випереджуюча самостійна робота, виконання і захист індивідуальних завдань.

У ході вивчення дисципліни широко використовується дослідницький метод, спрямований на залучення докторів філософії до самостійного розв'язання завдання наукового характеру з використанням сучасних засобів обчислювальної техніки та інформаційно-комунікаційних технологій. При вивченні навчальної дисципліни здобувачі виконують науково-дослідні завдання з подальшим оформленням та оприлюдненням отриманих наукових результатів. При цьому викладач орієнтує здобувачів на проведення досліджень, долучає до їхньої самостійної організації.

Дистанційна форма навчання реалізується за допомогою та з використанням платформ Google Meet, Zoom, Cloud Meetings.

11. Критерії та методи оцінювання

Критерієм досягнення запланованих програмних результатів навчання є глибина, системність, усвідомленість знань із психології життєвого вибору особистості, їх інтеграція з знаннями дотичних дисциплін, дієвість умінь і навичок їх застосування для розв'язання різних практичних завдань.

Оцінювання запланованих програмних результатів навчання впродовж семестру здійснюється за допомогою усного опитування та / або тестових зрізів на практичних заняттях, виконання здобувачами письмових контрольних робіт, обліку самостійної роботи за кожною темою. Підсумкове оцінювання запланованих програмних результатів навчання відбувається під час відповідей здобувачів на залікові питання й завдання.

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи. Здобувачі вищої освіти після аудиторних занять можуть підвищувати свій рейтинг під час складання заліку.

На підсумковий (семестровий) контроль – залік – відводиться до 20 балів.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь здобувачів вищої освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за такими рівнями і критеріями:

Оцінка за шкалами ECTS, стобаловою, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень здобувачів вищої освіти
<p style="text-align: center;">А</p> <p style="text-align: center;">90-100 балів</p> <p style="text-align: center;">ВІДМІННО</p>	<p>Здобувач вищої освіти володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності.</p> <p>Здобувач вищої освіти проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання.</p> <p>Здобувач вищої освіти спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові задачі, розв'язувати нестандартні задачі, ситуації. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення.</p> <p>Здобувач вищої освіти проявляє інтерес до актуальних проблем відповідного освітнього компонента, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.</p>	<p>ВИСОКИЙ</p>
<p style="text-align: center;">В</p> <p style="text-align: center;">80-89 балів</p> <p style="text-align: center;">ДУЖЕ ДОБРЕ</p>	<p>Здобувач вищої освіти володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні.</p> <p>Здобувач вищої освіти володіє комплексом знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань студент спроможний вибрати необхідний елемент комплексу знань та вмінь.</p> <p>Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій. Відбувається перенесення сформованих умінь або їх комплексів на розв'язування незнайомих задач, ситуацій.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як професійно значущий.</p>	<p>ВИСОКИЙ</p>
<p style="text-align: center;">С</p> <p style="text-align: center;">75-79 балів</p> <p style="text-align: center;">ДОБРЕ</p>	<p>Здобувач вищої освіти володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях.</p> <p>Здобувач вищої освіти усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком.</p> <p>Здобувач спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язування задач, ситуацій тощо.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.</p>	<p>ДОСТАТНИЙ</p>

Ауд.	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	20	100
СР	2	2	2		2	2	2	2	2					

Шкала оцінювання: ECTS, розширена

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за розширеною шкалою
		<i>Для екзамену, заліку, курсової роботи, практики</i>
90-100	A	ВІДМІННО
80-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ
75-79	C	ДОБРЕ
60-74	D	ЗАДОВІЛЬНО
50-59	E	ДОСТАТНЬО
35-49	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО З МОЖЛИВІСТЮ ПОВТОРНОГО СКЛАДАННЯ
1-34	F	НЕПРИЙНЯТНО З ОBOB'ЯЗКОВИМ ПОВТОРНИМ ВИВЧЕННЯМ ДИСЦИПЛІНИ

13. Методичне забезпечення

- розроблені методичні матеріали до практичних занять з навчальної дисципліни «Психологія життєвого вибору особистості», презентації навчальної інформації за темами;
- комплекти тестових завдань для поточного контролю знань здобувачів за кожною з тем, комплекти контрольних робіт.

14. Рекомендована література

Основна

1. Брунер Дж. Жизнь как нарратив. *Постнеклассическая психология*. 2005. № 1. С. 9-30.
2. Життєвий світ і психологічна безпека людини в умовах суспільних змін. Реферативний опис роботи / М. М. Слюсаревський, Л. А. Найдьонова, Т. М. Титаренко, В. О. Татенко, П. П. Горностай, О. М. Кочубейник, Б. П. Лазоренко. Київ : Талком, 2020. 318 с.
3. Климчук В. Мотиваційний дискурс особистості: на шляху до соціальної психології мотивації : монографія. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 290 с.
4. Кляпець О. Я. Дискримінація альтернативних форм конструювання сім'ї в сучасному українському суспільстві. *Психологічні науки: проблеми і здобутки* : зб. наук. праць. Київ, 2014. Вип. 6. С. 75-91.
5. Лазоренко Б. П. Асоціальні практики, соціально-психологічні механізми та несвідомі динаміки особистісного життєконструювання проблемної молоді. *Наукові студії із соціальної та політичної психології* : зб.

статей / НАПН України, Ін-т соц. та політ. психології. Київ : Міленіум, 2012. С. 110-118.

6. Лазоренко Б. П. Проблемна молодь: шляхи самоздійснення. К. : Пед. думка, 2007. 274 с.

7. Моляко В. О. Тактики творчої діяльності. *Здібності, творчість, обдарованість*: теорія, методика, результати досліджень. Житомир : Рута, 2006. С. 27-29.

8. Основи психотерапії : навч. посіб. / За заг. ред. К. В. Сєдих, О. О. Фільца, Н. Є. Завацької. Полтава ; Алчевськ : ЦПК, 2013. 330 с.

9. Профілактика порушень адаптації молоді до повсякденних стресів і кризових життєвих ситуацій : навч. посіб. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології ; [за наук. ред. Т. М. Титаренко]. К. : Міленіум, 2011. –272 с.

10. Психологія життєтворення особистості в сучасному світі : [моногр.] / Ю. Д. Гундертайло, В. О. Климчук, О. Я. Кляпець та ін. ; за наук. ред. Т. М. Титаренко ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Київ : Міленіум, 2016. 320 с.

11. Соціальні практики в глобальному вимірі / за ред. Б. В. Попова. Київ : Ін-т філософії ім. Григорія Сковороди, 2009. 292 с.

12. Титаренко Т. М. Особистісні практики конструювання життя: зміна фокусування. *Педагогічна і психологічна наука в Україні* : зб. наук. праць : в 5 т. Т. 2: Психологія, вікова фізіологія та дефектологія. Київ : Пед. думка, 2012. С. 175-186.

13. Титаренко Т. М. Посттравматичне життєтворення: способи досягнення психологічного благополуччя : монографія / Тетяна Титаренко ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 160 с.

Додаткова

1. Васютинський В. Інтеракційна психологія влади : монографія. Київ : Київ. славіст. ун-т, 2005. 492 с.

2. Виговський Д. Л. Кримінологічна характеристика впливу кримінальної субкультури на злочинність неповнолітніх в Україні. *Університетські наукові записки*. 2011. № 1. С. 283-290.

3. Гроф С. За пределами мозга. Рождение, смерть и трансценденция в психотерапии : пер. с англ. 2-е изд. Москва : Центр “Соцветие”, 2012. 336 с.

4. Загряжская Е. А. Развитие психотерапевтического потенциала Плейбэк-театра: понимание “сверхзадачи” истории и жанр игры. *Журнал практического психолога*. 2010. № 3. С. 91-118. (Тематич. вып.: “Психодрама и театр”).

5. Злочинність неповнолітніх: причини, наслідки та шляхи запобігання : навч. посіб. / С. І. Яковенко, Н. Ю. Максимова, Л. І. Мороз, Л. А. Мороз. Київ : Паливода А. В., 2016. 260 с.

6. Кам'янська Ю. В. Імперативи людської життєдіяльності у техногенній цивілізації : автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. філос. наук : спец. 09.00.03. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2005. 22 с.

7. Кляпець О. Я. Моделі побудови студентами життєвих завдань, пов'язаних із шлюбом та сім'єю. *Науковий вісник Чернівецького університету* : зб. наук. праць. Чернівці, 2009. Вип. 447-448. Педагогіка та психологія. С. 183-188.

8. Кроссли М. Л. Нарративная психология. Самость, психологическая травма и конструирование смыслов. Харьков : Гуманитар. центр, 2013. 284 с.

9. Лазоренко Б. П. Театр спонтанності як технологія оптимізації практик особистісного життєконструювання. *Простір арттерапії: ресурси зцілення* : матеріали 11-ї Міжнар. міждисциплін. наук.- практ. конф. (м. Київ, 3-4 квітня 2014 р.). Київ : Золоті ворота, 2014. 198 с. С. 147-150.

10. Макаревич О. Особливості психологічної підготовки армій країн НАТО. *Соціальна психологія*. 2015. № 1(9). С. 140-148.

11. Максимова Н. Ю. Психологія адиктивної поведінки : навч. посіб. Київ: Вид.-полігр. центр "Київський ун-т", 2002. 308 с.

12. Мирончак К. В. Психологічний вплив страху смерті на особистість. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. Серія психологічна. 2012. Вип. 2(2). С. 361-370.

13. Невядомська І. Молодіжні субкультури. *Психологічні перспективи*. 2004. № 2. С. 86-90.

14. Сапогова Е. Е. Автобиографирование как процесс самодетерминации личности. *Культурно-историческая психология*. 2011. № 2. С. 37-51.

15. Седих К. Психотерапія і мистецтво. *Форум психіатрії та психотерапії* : наук.-практ. журн. / Українська спілка психотерапевтів ; [відп. наук. ред. О. О. Фільц]. Львів : Простір М, 2012. Т. 7. С. 129-135.

16. Смирнов Б. А. Психология деятельности в экстремальных ситуациях. Харьков : Гуманитар. Центр, 2007. 276 с.

17. Титаренко Т. М. Життєвий вибір як рушійна сила особистісної світопобудови. Особистісний вибір: психологія відчаю та надії / [за ред. Т. М. Титаренко]. Київ : Міленіум, 2005. С. 9-45.

18. Титаренко Т. М. Життєвий світ особистості: у межах і за межами буденності : [наук. моногр.]. К. : Либідь, 2003. 376 с.

19. Титаренко Т. М. Психологічне здоров'я особистості: засоби самопомоги в умовах тривалої травматизації: монографія / Т. М. Титаренко

/ Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2018. 160 с..

20. Титаренко Т. М. Психологічні практики конструювання життя в умовах постмодерної соціальності : [моногр.] / Т. М. Титаренко, О. М. Кочубейник, К. О. Черемних ; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Київ : Міленіум, 2014. 206 с.

21. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие / Ю. Хабермас ; [пер. с нем. под ред. Д. В. Скляднева, послесл. Б. В. Маркова]. Санкт-Петербург. : Наука, 2000. 380 с.

15. Інформаційні ресурси

Під час вивчення навчальної дисципліни «Психологія життєвого вибору особистості» рекомендовані для використання такі інформаційні web-ресурси:

1. Богомоллов В. Отвлечение от проблемы как важный жизненный навык и стратегия ухода от проблемы [Электронный ресурс] / В. Богомоллов. 296 – 2010. – Режим доступа : <http://narrlibrus.wordpress.com/2010/09/03/distraction/>.

2. Герген К. Дж. Сотовый телефон и отсутствующее присутствие [Электронный ресурс] / Кеннет Дж. Герген ; пер. с англ. Д. А. Кутузовой // Постнеклассическая психология. – 2005. – № 1. – Режим доступа : http://narrativepsy.narod.ru/num1-2005_31.html.

3. Гришина Н. В. Экзистенциальные проблемы человека как жизненный вызов [Электронный ресурс] / Н. В. Гришина // Вестник Санкт-Петербургского университета. – 2011. – Сер. 12. – Вып. 4. Новые психологические исследования. – Режим доступа : http://institut.smysl.ru/article/Grishina_Exist_prob1_chel.php

4. Журин Ю. Размышление о плейбэке человека, практикующего плейбэк и психодраму [Электронный ресурс] / Юрий Журин – Режим доступа : <http://www.psihodrama.ru/t554.html>. – опубл. 30.03.2010.